

DK - DIALOG

Slouží pro provozní účely Demokratického klubu. Určeno jeho členům.

Adresa: Demokratický klub, pošt.přihláška 663, 111 21 Praha 1

Sudetskou otázku nelze brát na lehkou váhu.

(Ad Jan Bouzek: Takzvaná sudetská otázka)

Ve spojení se sudetskou otázkou mne zarazilo slovo: takzvaná. Někdy může mít ironický nádech, a přestože v tomto případě to zřejmě tak míněno není, soudím, že v těchto záležitostech bychom se měli zdaleka vyhýbat sebemenším náznakům nepřesnosti, protože proti nám stojí schopná a organizovaná síla, která tuto historii studuje několik desetiletí a dokáže i dobře míněnou českou myšlenku využít k naší nevýhodě.

Německo je bezesporu dnes naším nejvýznamnějším sousedem. A nelze pochybovat, že sudetská otázka ovlivňuje stále náš vztah k němu a - jak se zdá - i jeho k nám. Prokázalo to jednání o československo-německé smlouvě, kdy musely být ze smlouvy vypuštěny majetkové problémy právě pro sudetskou otázku. Ani jako větší a věhlasnější Československo jsme nemohli tento problém podceňovat, ale jako separovaní Češi si musíme k této věci osvojit odpovědnější přístup. Uvážím-li postavení a vliv Německa v Evropě, volil bych podle svých politických zkušeností a historických znalostí raději vazbu, že jde o otázku pro českou republiku kardinální.

Pokud jde o pohled do meziválečné historie, domnívám se, že Jan Bouzek sotva může tvrzení o hospodářském zvýhodňování českých firem a oblastí čerpat ze své paměti. Uvádí-li to jako jednu z příčin, pro kterou se územím s německou většinou dařilo hůře, zajímalo by mne, z jaké literatury tuto informaci získal. Působí to na mne jako nepravděpodobná pomluva předválečného Československa. Otázka prosperity či hospodářské deprese v různých oblastech je zřejmě relativní a těžko lze srovnávat. Jistě je možno najít případy, kdy došlo k zvýhodnění českých firem, a nebudu překvapen faktem, že je sudetoněmecké organizace mají pečlivě zdokumentovány. Ale nepochybuji zároveň o tom, že docházelo i ke zvýhodňování německých firem, a pokládám za chybu českého přístupu k politice, že o takových případech již dnes nevíme, nejsme schopni je připomenout a argumentovat jimi.

Jak známo, převážná většina území tzv. Sudet měla smíšené obyvatelstvo po staletí. Češi a Němci tam žili v určité symbióze i v určitých sporech a v daných poměrech získával převahu spíše německý prvek. Ani v době, kdy v českých zemích probíhalo národní obrození, se situace tam příliš neměnila. Vznikem Československa, které se v měřítku střeoevropských poměrů ustavilo jako velmi demokratický stát, byl ovšem předchozí vítězný postup německví v pohraničních oblastech zastaven. To pokládám za hlavní příčinu

rozladěnosti sudetských Němců a jejich příklonu k nacistickým myšlenkám, které slibovaly nadvládu podle nich dokonalejší a hodnotnější (každý rozuměl, že německé) rasy.

Takovou nadvládu se sudetským Němcům kolektivním úsilím za pomoci mnichovské dohody podařilo v celém našem odtrhnutém pohraničním území nastolit. A nejen tam. Po tomto oslabení Československa, jež bylo provázeno i oslabením víry v demokracii i jiné hodnoty západní kultury, a po odtržení Slovenska dokonce také v pozdějším Protektorátě. To přineslo českému národu velké ponížení a utrpení a za ještě většího utrpení a bezpráví byli vyhazováni naši židé a Rómové.

K sudetské otázce pro mne neoddělitelně patří historie mnichovské dohody, kdy došlo k rozbití Československa. Jsem toho názoru, že smysl období Mnichova v našich dějinách nebyl stále ještě všeobecně doceněn. Nedivím se tomu. Pamětníci vyhrocených politických situací budou vždy mít tendenci vkládat do hodnocení více citových prvků, než je přiměřené. Nepopírám, že mi trvalo 50 let, než jsem pochopil, že rozhodnutí nebojovat na podzim 1938 nebylo slaboštvím, ale vycházelo z reálného a prozíravého hodnocení situace. Dík postupu naší vlády nevedly rozpory mezi Čechy a Němci k bojovému střetnutí dvou etnik, jakých evropské dějiny znají stovky, nýbrž československá strana ustoupila a výsledek byl ponechán soudu dějin. To pokládám za sice smutné, ale v tehdejší situaci nezbytné vyústění naší politiky, která vytvořila ve 20. století novou, občanskou a mírumilovnou tradici Československa. Současný český stát se k ní bude právem hlásit a čerpat z ní. Naopak postup sudetských Němců až do přítomnosti ukazuje, že ani historie, ani 40 let života v demokratickém Německu nezměnilo příliš jejich myšlení. Po odsunu se se svým osudem nesmířili, nesplynuli úplně s obyvatelstvem SRN. Statut předsídlence je prý v Německu dědičný, stejně jako bylo za komunistického zřízení u nás členství ve Svazu protifašistických bojovníků. Takový stav nenaznačuje, že by mohlo a mělo v budoucnosti dojít k vyřešení sudetské otázky způsobem pro Českou republiku přijatelným. Sudetští Němci stále vytrvale uplatňují svůj nárok na území obývané jejich předky.

Na závěr: Z masarykovské, demokratické meziválečné Československé republiky sudetské Němce nikdo nevyháněl. Jestliže tu republiku zničili, musí zatím pít svůj kalich hořkosti, než se jako vzkříšení Češi dokážeme vynořit na evropskou hladinu jako po všech stránkách rovnocenná složka.

Lumír Tuček

Proč restituovat majetek církví

V dosavadní diskusi v tisku i televizi se ve věci navrácení církevního majetku vyskytují různá stanoviska. Výroky jako "Já bych jim nic nedal" nebo "Já bych vrátil jenom něco" nebo "Církev má být chudá" svědčí o tom, že jejich autoři mluví o něčem, co vůbec nechápou.

Otázka právní je jasná: co se vzalo neprávem, má se vrátit. V tomto případě je to však velmi komplikované i po stránce majetkoprávní, protože na pozemcích se postavilo sídliště nebo továrna, zbouraly se budovy, a také - na pozemcích hospodaří

družstvo, které se zmitá v těžkostech souvisejících s přestavbou. To tedy je otázka jednání a dohody.

Druhý pohled by nám měl dát odpověď na otázku, k čemu církev vůbec potřebují takový majetek. Zde se bude většinou lišit postoj člověka věřícího nebo naopak nevěřícího. Měli bychom se proto trochu zamyslet nad životem člověka vůbec a hledat, v čem se ti i oni mohou shodnout a jakou funkci mohou církev - kromě funkce ryze náboženské - dnes v našem životě plnit.

V takovém případě se dostaneme k otázce, kdo nebo co je schopno formovat lidskou duši či lidské myšlení. Je to bezesporu náboženství, neboť jedině to zasahuje svědomí a vytváří v člověku samoregulaci, protože jej vychovává k tomu, aby se mohl jednou ze svých činů zodpovídat.

Dnešní věda a technika je na takovém stupni, že jakákoli kontrola a ochrana proti zločinu je nákladná a málo účinná, protože zločin má více finančních prostředků a tím lepší technické možnosti než spravedlnost. Je tedy i z hlediska ekonomiky lépe vychovávat svědomí než budovat nákladná regulační, kontrolní a jiná zařízení.

Svědomí a zodpovědnost zasahuje jen náboženství. Církev se tedy musí věnovat nejen pastorační a bohoslužbě, ale i výchově a vzdělávání, a také činnosti sociální a zdravotní. Nezanedbatelná je i oblast kulturní, protože církev vlastní velké kulturní hodnoty celonárodního významu, které vyžadují nákladnou údržbu. Církev nechce získat majetek, aby jím vládla, jak činí velké finanční společnosti, ale potřebuje mít zdroj příjmů, aby mohla plnit své poslání: výchovu a vzdělávání, a také činnost charitativní.

Při zdůvodňování ekonomické reformy u nás se uvádělo a uvádí, že každá věc má mít svého majitele, který se o ni stará. Minulá desetiletí prokázala, že stát nebyl schopen dobře hospodařit. Kupónová privatizace dává téměř zadarmo občanům státní majetek, protože je známo, že soukromý majitel se vždy lépe stará o využití zdrojů. Stejně tak vzdělávací a charitativní ústavy, které mají vlastní zdroj příjmu, lépe s penězi hospodaří, a jsou dokonce schopny mezi sebou konkurovat. Je tedy i v zájmu státu, aby výchovné a vzdělávací ústavy, jakož i charitativní a kulturní zařízení měly vlastní zdroj příjmů a nebyly závislé na státu. Byl bych dokonce pro to, aby se v rámci kupónové privatizace dal, třeba ve formě akcií, nějaký majetek kulturním institucím, jako jsou muzea a pod., aby měly vlastní zdroj příjmů, se kterým by hospodařily, příp. jej množovaly. Tyto instituce by tak měly pevnou finanční základnu a stát by měl po starostech.

Domnívám se, že většina námitek proti navrácení neprávem odebraného majetku pramení ze závisti. Je ale zajímavé, že vůbec není diskuse o tom, zda a do jaké míry se má vrátit majetek šlechtě. Jsem pro to, aby se vrátil, a také se vrací, ale je zajímavé, že ani jedinci proti tomu nic nemají.

Jiří Laube

Informace

První poprázdňinové setkání členů Dk se uskutečnilo dne 14.10.t.r. Námětem diskuse byla otázka státního svátku, jeho významu, smyslu i způsobu uctění. Členové Dk se jednomyslně shodli na tom, že státní svátek by se měl slavit 28. října jako symbol vzniku novodobého českého státu, založeného na humanitních a demokratických ideálech prezidenta T.G.Masaryka. Jednomyslně odsoudili snahy využít státního svátku k propagaci jakékoliv politické strany a doporučili, aby státní svátek byl oslavován všemi občany společně bez rozdílu jejich příslušnosti k různým politickým stranám a hnutím. Členové Dk se rozhodli, že se dostaví na Václavské náměstí v době, kdy k pomníku sv. Václava bude klást květiny prezident republiky.

Připomínáme, že další setkání členů Dk se koná dne 11.11. na Právnické fakultě UK v Praze 1 (místnost č. 42).

kv

Doporučujeme k přečtení

V č.6 Dk-Dialogu jsme upozornili na významnou publikaci Vladimíra Č e r m á k a : Otázka demokracie (1.díl). V současné době vyšel v nakl. Academia díl druhý. Jestliže v prvním díle je podána základní orientace v celé problematice demokracie, druhý díl je zaměřen převážně na filozofické aspekty člověka, na výklad jeho podstaty, potřebu identity a sociability, na analýzu jeho přirozenosti, tendenci k tvůrčím i destruktivním aktům; rozebírá rovněž kategorie odcizení a homocentrismu i role člověka ve společnosti. Práce má základní význam pro studium demokracie.

- kík

* * *

Kolektiv autorů Ústavu mezinárodních vztahů: České národní zájmy, Praha 1993, 72 s. Kromě úvodu a závěru jsou ve čtyřech krátkých kapitolách probrány globální a evropské souvislosti, politické, ekonomické a bezpečnostní dimenze českých zájmů. O potřebě diskuse českých národních zájmů nelze pochybovat. Nemůžeme je však vidět jen ve vnější geopolitické situaci, ale především též ve vnitřní úrovni demokratické společnosti, která se zde zcela opomíjí.

- kík

* * *

Současně s tímto číslem Dk-Dialogu Vám zasíláme informaci o časopisu Český dialog, s jehož redakcí jsme navázali úzkou spolupráci. Český dialog přetiskl již v tomto roce rozsáhlou informaci o Dk a jedno z jeho stanovisek. I nadále bude otiskovat upravené příspěvky z Dk-Dialogu v rubrice (námi nově založené) Demokracie u nás a ve světě. Vzhledem k zaměření Českého dialogu na prohloubení spolupráce s exilem doporučujeme ho Vaší pozornosti. V nejbližší době dostanete jedno jeho ukázkové číslo.

red.